

N:o 3 a.

Ank. till Riksd. kansli den 20 april 1900, kl. 2 e. m.

Utlåtande, med anledning af dels Kongl. Maj:ts i propositionen angående statsverkets tillstånd och behof under andra hufvudtiteln gjorda framställning om förhöjdt anslag till justitiedepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli, dels ock en i ämnet väckt motion.

(1:a U. A.)

Uti proposition den 15 januari innevarande år angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t uti punkten 1 under andra hufvudtiteln föreslagit Riksdagen, att, under förutsättning att särskildt aflåten proposition med förslag till lag om straffregister blefve af Riksdagen bifallen, öka anslaget till justitiedepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli dels, enligt det i statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementensärenden den 13 januari 1900 intagna förslag till tilläggsstat, med aflöning till en kanslist 2,700 kronor och dels med förhöjning af 2,000 kronor i anslaget till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning med mera eller således med tillhoppa 4,700 kronor, och alltså i 1901 års riksstat uppföra ifrågavarande anslag, nu upptaget till 35,800 kronor, med 40,500 kronor; samt att för åtnjutande af de i tilläggsstaten upptagna löneförmåner stadga enahanda vilkor, som vore föreskrifna för innehafvare af löner å 1878 års aflöningsstat.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 49) har herr *A. Hedin* föreslagit, att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning
Bih. till Riksd. Prot. 1900. 4 Saml. 1 Afd. 3 a Häft. (N:o 3 a.)

om höjning af anslaget till justitiedepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli med 4,700 kronor, ville under förutsättning, att förslag till lag om straffregister blefve af Riksdagen antaget, till bestridande af de af lagens tillämpning föranledda kostnader, å extra stat för år 1901 bevilja ett anslag af 1,500 kronor.

Till statsrådsprotokollet den 13 januari innevarande år har statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående Kongl. Maj:ts nu ifrågavarande framställning till en början erinrat, hurusom, under förutsättning att den af Kongl. Maj:t beslutade proposition med förslag till lag om straffregister blefve af Riksdagen bifallen, erforderliga medel för straffregistrets handhavande syntes böra anvisas samt derefter vidare anfört följande.

Enligt nyssnämnda lagförslag skulle straffregistret finnas i justitiedepartementet; det skulle innehålla uppgifter angående dem, som genom utslag af rikets domstolar blifvit dömda till dödsstraff, straffarbete eller fängelse eller för snatteri till böter eller förklarats ovärdiga att i rikets tjänst nyttjas eller att föra andras talan inför rätta eller blifvit för brott stälda under framtiden, och skulle för en hvar, om hvilken blifvit så dömdt, från domstolen lemnas särskild uppgift till registret; uppgifterna skulle i justitiedepartementet hållas ordnade efter de dömdes namn; droges målet under högre rätts pröfning, skulle om dess utgång derstädes uppgift lemnas till registret, likasom i fall, der Konungen af nåd efterskänkte eller mildrade straff eller annan påföljd, hvarom straffregistret skulle innehålla upplysning, anteckning derom borde göras. Fångvårdsstyrelsen skulle till registret lemna uppgift dels å dem, som från straffanstalterna frigifvits efter undergående af bestraffning för vissa brott, dels ock å aflidna fångar; uppborädsman, som indrifvit för snatteri å dömda böter, skulle anmäla sådant till registret; straffuppgift skulle ur registret afskiljas, då högre rätts beslut dertill gäfve anledning, då den dömda affidit, eller då nittio år förflutit från hans födelseår; och slutligen skulle utdrag af registret meddelas i de i förslaget angifna fall.

På sätt särskilde komiterade, hvilka den 30 september 1892 aflemnat förslag till förordning angående straffregister, beräknat, skulle hela antalet straffuppgifter, som årligen komme att till straffregistret insändas, uppgå till omkring 3,500 eller i medeltal ungefär 12 för hvarje söckendag, hvartill komme ingående meddelanden om utståndet straff, högst 8 i medeltal för hvarje dag, samt ett mindre antal underrättelser om bland fångar inträffade dödsfall; hvarje uppgift skulle komma att vid anstalten förvaras under en tid af 65 år i medeltal, och anstalten skulle, sedan den nått sin fulla utveckling, komma att innehålla omkring 227,500 uppgifter; om upplysning komme att begäras rörande alla för gröfre och ringare brott tilltalade och rörande dem,

som häktats för lösdrifveri, skulle enligt komiténs beräkning dagligen komma att expedieras omkring 50 meddelanden; men då en mycket stor del af de tilltalade lagförts endast för ringa förbrytelser, hade komitén ansett att siffran i verkligheten blefve lägre.

Såsom af departementschefen den 14 januari 1897, då enahanda fråga varit föremål för behandling inför Kongl. Maj:t, redan framhållits, syntes, med afseende å sammanhanget mellan de nya straffuppgifterna och de uppgifter, som enligt gällande bestämmelser skulle för rättsstatistiken insändas till justitiedepartementet, straffregistret lämpligast kunna föras i detta departements statistiska byrå. Ett särskildt diarium borde derstädes inrättas, upptagande, förutom statistiska ärenden, alla till straffregistret inkommande uppgifter och förfrågningar med anteckning om viktiga åtgärder. Alla uppgifter måste, innan de inläses i sina fack, underkastas en omsorgsfull granskning, hvarvid borde tillses, att de vore affattade i föreskrifven form, att de innehölle allt hvad de skulle innehålla, att inga otydligheter förekomme, med mera. I händelse något vore att anmärka mot en straffuppgift, borde skrifvelse med begäran om nödiga rättelser eller kompletteringar genast aflätas till vederbörande. När straffuppgift vore i det skick, att den kunde inläggas i sitt fack, borde af densamma tagas en afskrift för att användas för rättsstatistiken. Straffuppgifterna skulle sedermera ordnas och inläggas i sina fack. När begäran om registerutdrag inkomme, skulle vederbörligt fack genomgå och svar expedieras. Om ingen straffuppgift rörande den ifrågavarande personen finnes och svaret således blefve helt enkelt nekande, borde en anteckning i diariet vara tillfyllest för kontroll derå, att svar blifvit behörigen expedieradt, men i annat fall borde ett koncept uppsättas och justeras samt en utgående expedition i öfverensstämmelse dermed utfärdas. Å straffuppgifterna skulle, när anledning dertill förekomme, verkställas anteckningar om högre domstols beslut, om verkställda straff med mera.

Det arbete, som förändret af straffregistret och meddelandet af begärda upplysningar derur kräfde, syntes, på sätt komitén ock antagit, kunna verkställas af byråchefen för statistiska ärenden i justitiedepartementet med tillhjälp af en kanslisekreterare, hvilken jemväl borde föra diariet, samt nödigt skrifbiträde. Den närmare fördelningen af göromålen mellan byråchefen och kanslisekreteraren syntes icke, innan nödig erfarenhet under arbetets utförande vunnits, böra definitivt fastslås, utan göromålens behöriga gång till en början bäst befordras, om de båda samfäldt deltoge i arbetet och således utan bestämd fördelning af göromålen lemnade hvarandra det biträde, som af behofvet påkallades. Byråchefen borde följaktligen, utöfver ledningen och kontrollen af arbetet i dess helhet, jemväl personligen deltaga i göromålen i alla deras detaljer. Ansvar för straffregistrets behöriga handhafvande måste

emellertid hvila å byråchefen, som därför sjelf borde granska hvarje inkomsten straffuppgift samt, i händelse af behof, genom skriftvexling med vederbörande inhemta de för rättelsers vinnande eller straffuppgifters kompletterande erforderliga upplysningar och sålunda bringa straffuppgifterna i det skick, att de kunde i registerskåpen inläggas, likasom det borde tillkomma byråchefen att å straffuppgifterna göra anteckningar om högre domstols beslut och om verkställda straff äfvensom att afskilja uppgifter ur registret i de fall, då sådan åtgärd skulle vidtagas, samt tillse, att diariet fördes med ordning och fullständighet, att svar å inkomna förfrågningar blefve noggrant och skyndsamt expedierade, samt i allmänhet, att allt arbete med straffregistret blefve behörigen fullgjordt. Då byråchefens tid syntes blifva fullt upptagen med det arbete, som för straffregistrets handhavande tillika med rättsstatistikens bearbetning kräfdes, hade departementschefen ansett, att det icke borde kunna ifrågasättas, att han skulle fortfarande vara underkastad den förpligtelse, som vid 1878 års löneroglering blifvit med afseende å beskaffenheten af byråchefens dåvarande göromål honom ålagd, nemligen att antingen sjelf verkställa en del af de beräkningar, som kunde af biträden utföras, eller ock med någon del af sin egen aflöning bekosta till räknebiträden åtgänge utöfver det af anslaget till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning med mera för närvarande till biträde åt byråchefen anvisade belopp 2,000 kronor. Det arbete, som byråchefen på grund af omförmälda särskilda förpligtelse haft att bekosta, syntes, derest han icke sjelf medhonne detsamma, för framtiden böra bestridas af nyssnämnda anslag, hvaraf jemväl borde utgå kostnaden för skrifbiträde, som i och för straffregistrets förande och deraf föranledd expedition blefve af nöden. I nämnda anslag, hvars nuvarande belopp icke medgäfvade bestridande af dessa kostnader, erfordrades följaktligen en tillökning med 2,000 kronor, hvilken förhöjning syntes vara tillräcklig för fyllande af det ökade behovet.

Det sätt, på hvilket sålunda den för straffregistrets förande erforderliga personalen skulle åvägabringas, syntes departementschefen fortfarande vara det lämpligaste. Dock ansåge han att under den tid, som måste förflyta, till dess straffregistret nått sin fullständiga utveckling, den årliga kostnaden för registrets förande skulle kunna i någon mån nedbringas derigenom, att under sagda tid, då göromålen ännu icke uppnått sin fulla omfattning, byråchefen tills vidare skulle handhafva desamma, biträdd af, i stället för en kansli-sekreterare, en vid den statistiska byrån, i likhet med hvad som egde rum å registratorskontoret i nedre justitierevisionen, anställd kanslist med aflöning enligt följande tilläggsstat:

	lön	tjenstgöringspenningar	summa	} efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kanslist:	1,500	1,200	2,700	

Herr Hedin har uti sin ofvanberörda motion till en början framhållit, hurusom från 6,000 kronor år 1897 anslaget för det tillämnade straffregistret nu blifvit nedsatt till 4,700 kronor. Denna lilla förbättring vore dock, enligt motionärens mening, alldeles otillräcklig, och har motionären till stöd för denna sin åsigt hufvudsakligen anfört följande.

Chefen för justitiedepartementet hade år 1897 yttrat, att, enligt den komités mening, som för några år sedan afgifvit förslag till lag om straffregister, arbetet med dess förande och meddelande af utdrag derur kunde skötas af byråchefen för statistiska ärenden med tillhjälp af en kanslisekreterare och nödigt skrifbiträde. Hvad komitén i sjelfva verket sagt och menat (utlåtandet s. 49), vore, att »hela anstalten synes kunna under ledning af föreståndaren för justitiedepartementets statistiska byrå skötas af en registrator med nödigt skrifbiträde», och att så betydliga arbetskrafter skulle blifva behöfliga först efter en följd af år, hvaremot arbetet till en början måste blifva mindre betydligt. Det vore alldeles klart, att komitén icke menat, att man straxt skulle onödigtvis skynda att inrätta en ny ordinarie tjänst, utan tvärt om att man borde avvakta erfarenhetens anvisning om hur snart en sådan kunde blifva erforderlig. *) Chefen för justitiedepartementet hade således missagit sig om komiténs mening, när han begärt, såväl år 1897 som nu, anslag till en ny ordinarie tjänst, hvilken det påtagligen icke *nu* kunde vara skäl att bevilja, då de till en början ringa göromålen mycket väl borde kunna förrättas af extra biträde för en ringare kostnad än den ifrågasatta nya aflöningen å 2,700 kronor (två ålderstillägg oberäknade). Tills vidare borde man se tiden an: erfarenheten skulle tids nog visa, om och när den nya tjänsten verkligen komme att behöfvas.

Utom det, att i förevarande fall anslag till en ny ordinarie tjänst icke nu eller under den närmaste framtiden syntes vara af något det allmännas behof påkalladt, förekomme nu såsom en allmännare anledning till anmärkning

*) Komitén hade framhållit, att »utdrag ur registret lära under de första åren, innan detsamma erhållit något betydligare innehåll, komma att begäras endast i ringa mängd»; att, om för hvar och en af de för gröfre och ringare brott år 1890 tilltalade personer utdrag ur straffregister begärts, 43 meddelanden dagligen skolat expedieras, men att siffran i verkligheten syntes blifva »vida lägre», då en mycket stor del af de tilltalade lagförts endast för ringa förbrytelser eller förseelser; samt att utdragen ur registret »till det vida öfvervägande antalet» skulle komma att innehålla »den enkla upplysningen, att den efterfrågade personen ej förekomme i registret», hvilket närmare belystes genom det af komitén anförda förhållandet, att »icke mindre än 74 procent af de personer, hvilka år 1890 sakfäldes för gröfre brott, voro sådana, som icke förut blifvit straffade för gröfre brott», och att »procentförhållandet ställer sig ännu fördelaktigare i fråga om dem, som voro tilltalade för ringare förbrytelser.»

mot förslag om inrättande af nya ordinarie tjänster, der sådana ej kunde visas vara oundgängligen behöfliga, vissa omständigheter af en betydande vikt.

Först den, att sedan någon tid pågått en agitation för löneförhöjning — tills vidare under namn af dyrtidstillägg — i stor omfattning.

För det andra den, att regeringen ej röjt någon som helst benägenhet för stärfjande af det missbruk, en mängd befattningars hopande på en hand, hvarom en på Riksdagens begäran verkställd och offentliggjord undersökning visat, att det antagit stora proportioner. Ty den kongl. kungörelsen af den 3 december 1897, utfärdad på finansdepartementets föredragning, ansåges inom sjelfva embetsmannaverlden för en blott formalistisk skenåtgärd.

För det tredje den, att en utredning angående embets- och tjänstemäns dagliga tjänstgöringstid ej blifvit, ehuru förslag till anhållan derom hos Kongl. Maj:t fem gånger af statsutskottet förordats och fem gånger af Andra Kammaren bifallits, af regeringen anbefald.

För det fjerde den, att anlåtande af komitéer för verkställande af utredningar och utarbetande af lagförslag tilltagit i utomordentligt stor skala och förekomme i talrika fall, då arbetet skulle kunna besörjas på det sätt, som funnes nämndt i 10 § regeringsformen, derest ej den dagliga tjänstgöringstidens längd vore i så stor utsträckning beroende af godtycke, och derest mycket väl aflönade embetsmän vore förpligtade att ej på ett större eller mindre antal bisysslor använda en väsentlig del af sin tid och arbetskraft.

Ej bättre grundad än äskandet af anslag för en tills vidare uppenbart obehöflig, ny ordinarie befattning med en aflöning efter tio års tjänst af 3,700 kronor, vore framställningen om höjande, till förmån för departementets statistiska byrås chef, af anslaget till amanuenser o. s. v. med 2,000 kronor. Då aflöningen för nämnda embetsman 1878 blifvit höjd till lön: 4,400 kronor, tjänstgöringspenningar: 2,000 kronor, ett ålderstillägg efter 5 år: 600 kronor; då han enligt instruktionen af 1878 för Kongl. Maj:ts kansli kunde erhålla biträde af någon bland kanslisekreterarne; då af nyssnämnda anslag till amanuenser, vikariatsersättningar m. m. 2,000 kronor vore åt byråchefen anvisade till godtgörelse åt räknebiträden; och då slutligen uppgift icke föreläge om det belopp, hvarmed han till äfventyrs, enligt en bestämmelse i löneregleringen, fått bestrida kostnaden för de beräkningar, som nämnda 2,000 kronor ej räckt till att betala, och som han ej sjelf velat eller hunnit verkställa; så borde så mycket mindre skäl vara för handen för den ifrågasatta ökningen med 2,000 kronor af ifrågavarande anslag, som det ju visat sig, att de med denna byråchefs befattning i justitiedepartementet förenade åligganden ej varit mera tidsödande, än att han kunnat förordnas att, mot ett arfvode af 2,000 kronor för år, sköta ett extra uppdrag i civil-

departementet (jfr den af samtliga ledamöter från Andra Kammaren i konstitutionsutskottet år 1892 afgifna reservation mot utskottets med den förseglade sedelns hjälp fattade beslut att icke göra anmälan enligt § 107 regeringsformen om nämnda förordnande: memorial n:o 14, sid. 23—26.)

Sedan såväl det vid senaste riksmöte till hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antagna förslag om ändring i § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen, i syfte att deri införa skydd mot obehörigt meddelande af utdrag ur straffregistret, som ock Kongl. Maj:ts under förutsättning af Riksdagens bifall till nämnda grundlagsändring till denna Riksdag aflåtna proposition (n:o 18) med förslag till lag om straffregister numera blifvit af Riksdagen bifallna, har utskottet, som, på sätt i punkt 1:o af utlåtandet n:o 3 angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel anmälts, i afvaktan på Riksdagens beslut i anledning af Kongl. Maj:ts berörda proposition uppskjutit förenämnda framställningars handläggning, nu till behandling förehåft detsamma. Och har utskottet funnit det vara obestridligt, att ökning i arbetskrafter måste i någon mån beredas justitiedepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli till följd af de med straffregistrets handhafvande förenade, ökade göromålen. Dock torde det vara omöjligt att, innan denna nya gren af statsförvaltningen fått under några år vara i verksamhet, med någorlunda visshet bestämma angående mängden eller beskaffenheten af de arbetskrafter, som må finnas för densamma erforderliga, och har utskottet icke ansett det under sådana förhållanden vara lämpligt att redan nu inrätta en ny ordinarie befattning eller att höja å justitiedepartementets stat anvisade ordinarie anslag. Utskottet har funnit det vara riktigare, att den anslagsökning, som lär bära medgifvas, tillsvidare uppföres å extra stat. Hvad nämnda anslagsökning beträffar, har utskottet ansett densamma för närvarande kunna något nedsättas under hvad Kongl. Maj:t föreslagit. Utskottet har nemligen icke kunnat finna, att under den första tiden efter straffregistrets uppläggande — då detsamma ännu måste innehålla jmförelsevis få uppgifter och då äfven ett färre antal förfrågningar, än sedermera antagligen blifver fallet, torde inkomma, samt till svar å de allra flesta af dessa endast torde behöfva meddelas, att ingen uppgift finnes att ur registret meddela — arbetet, som af detta register förorsakas, skulle blifva så betydande, att för detsamma skulle fordras, förutom byråchefen för statistiska ärenden samt extra tjänstemän och skrifbiträden, en person med sådana aflöningsförmåner som den af Kongl. Maj:t nu ifrågasatte kanslisten, utan har utskottet ansett, att jemväl dennes befattning må kunna utan olägenhet utbytas mot en amanuensstjenst. På grund af denna förändring torde ett anslag af 3,000 kronor vara tillräckligt för att

möta de med straffregistrets förande förenade kostnader för amanuensarfvoden, skrifbiträde m. m.

Utskottet hemställer därför,

att Riksdagen må, med anledning af Kongl. Maj:ts förevarande framställning och herr Hedins ofvanberörda motion, för bestridande af de utaf tillämpning af lagen om straffregister föranledda kostnader för amanuenser, renskrifning m. m. vid justitiedepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli å extra stat för år 1901 anvisa 3,000 kronor.

Vid bifall härtil kommer ordinarie anslaget till justitiedepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli att uppföras med oförändradt belopp 35,800 kronor.

Stockholm den 20 april 1900.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.